" Factors Affecting Diffusion of Innovations in Secondary Schools

સંશોધન વિષે : (About the study)

નવા વિચારો, નવા કાર્યક્રમો, નવી નવી શિક્ષણ પદ્ધતિઓ, જેને " નવતર શૈક્ષણિક પ્રવાહો " કહેવામાં આવે છે, તે દ્વારા કેળવણીકારો શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે નવા નવા અખતરા કરી તેને સુધારવા સતત પરિશ્રમ કરી રહ્યા છે. નવા નવા વિચારો, અને નવી નવી શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓથી શિક્ષકોને વાકેફ કરવા વિવિધ પરિસંવાદો, શિક્ષક તાલીમ શિબિરો તથા જ્ઞાનસત્રો યોજવામાં આવે છે. પણ સામાન્ય અનુભવ એવો છે કે બધા જ શિક્ષકો એકી સાથે આ નવીન પ્રવાહોને જાણી શકતા નથી. દરેક શિક્ષકની આવા પ્રવાહો અગર નવતર વિચારો ગ્રહણ કરવાની શક્તિ સરખી હોતી નથી કેટલાક શિક્ષકો નવા પ્રવાહો પ્રત્યે ખૂબ જ ઉત્સાહ દાખવે છે. આવા શિક્ષકો નવા વિચારો અને પ્રવાહોને ગ્રહણ કરીને તે વિચારોને મૂર્તસ્વરૂપ આપી રોજબરોજના શિક્ષણ કાર્યમાં તેને વણી લેવાનો પ્રયત્ન કરે છે અને નવનિર્માણ કરે છે. કેટલાક શિક્ષકો શા માટે અવનવા પ્રયોગો કરવા પ્રેરાય છે ? બીજા શિક્ષકો પરંપરાગત ઘરેડમાંથી ઊંચા કેમ આવતા નથી ? આ પ્રશ્નોત્તરી તૈયાર કરવાનો આશય કંઇક આવો જ છે આ પ્રશ્નોત્તરીદ્વારા શિક્ષકની નવી નવી પ્રવૃત્તિઓ કરવાની ધગશ અને ઉત્સાહ સાથે સંકળાયેલાં પરિબળો શોધી કાઢવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. આ અભ્યાસ શિક્ષકોને નવા પ્રવાહોથી સારી રીતે વાકેફ કરવામાં ખૂબ જ ઉપયોગી નીવડશે એવી દૃઢ શ્રદ્ધા છે. તદ ઉપરાંત આ અભ્યાસ નવા વિચારોને અમલમાં મૂકવાની ભૂમિકા પણ પૂરી પાડશે.

નવતર પ્રવાહ વિષે : (About the Innovation)

" વધારે સારા પ્રશ્નપત્ર તૈયાર કરવા " "Setting Better Question Papers"

પરીક્ષા-સુધારણાની પ્રવૃત્તિ ગુજરાતમાં આજથી વીસ વર્ષ પહેલાં શરૂ કરવામાં આવી. પરીક્ષા પદ્ધતિ સુધારણાનું પ્રથમ સોપાન પરંપરાગત પદ્ધતિની સાથે વિષયલક્ષી પ્રશ્નો પૂછવાની શરૂઆતથી થયું. ગુજરાત એસ. એસ. સી. બોર્ડે વધારે સારા પ્રશ્ન-પત્ર તૈયાર કરવાની ઝુંબેશ આદરી આ પ્રવૃત્તિને વધારે વેગવાન બનાવી. ગુજરાત

એસ. એસ. સી. બોર્ડે વલ્લભ વિદ્યાનગરમાં આ માટે સૌ પ્રથમ પ્રાશ્નિકોની વર્કશોપ યોજી. ત્યારબાદ આજ સુધીમાં બીજા વિષયો માટે બોર્ડ તરફથી ઘણી વર્કશોપો યોજવામાં આવી છે. આ બધી વર્કશોપોમાં ભાગ લેનાર પ્રાશ્નિકોને મૂલ્યાંકનની સંકલ્પના અને પદ્ધતિના અનુસંધાનમાં પરીક્ષા સુધારણાના પરસ્પર સંકળાયેલાં અનેક પાસાંઓનો તલસ્પર્શી અભ્યાસ કરવાની તક સાંપડે છે. આ નવીન પ્રવાહ.... 'વધુ સારા પ્રશ્નપત્ર' (Setting Better Question Papers) જેનો પ્રારંભ ગુજરાત સરકારના એસ. એસ. સી. બોર્ડે કર્યો છે તે વિષે આપને આપના અભિપ્રાયો વ્યક્ત કરવાના છે.

આ સિવાય બીજા ઘણા પ્રશ્નો એવા છે, જ્યાં તમારે સૂચનાનુસાર તમારા અભિપ્રાય આપવાના છે.

આપનું તેમજ આપની સંસ્થાનું નામ તદ્દન ખાનગી રાખવામાં આવશે. આ અભ્યાસ દ્વારા એકત્ર કરેલી માહિતીનો ઉપયોગ ફક્ત સંશોધન માટે જ કરવાનો છે. આથી કોઇ પણ પ્રકારના સંકોચ વિના આપનો સ્વતંત્ર અભિપ્રાય વ્યક્ત કરશો એવી આશા અને વિનંતી છે.

FACTORS AFFECTING DIFFUSION OF INNOVATIONS IN SECONDARY SCHOOLS

પ્રશ્નાવલી

સુચના : (૧) નીચે કેટલાંક વિધાનો આપેલાં છે. તે અંગેની જરૂરી માહિતી મેળવવા દરેક વિધાનની નીચે કેટલાક વિકલ્પો આપેલા છે. તમે દરેક વિધાન કાળજીપૂર્વક વાંચો અને નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી તમારાં મંતવ્ય અંગે સાચી માહિતી પૂરી પાડે એવા વિકલ્પની સામે આપેલા અનુક્રમ નંબરની આસપાસ કુંડાળું કરો.

દા. ત. મને રાજનીતિમાં....

(૧) ખુબ રસ છે.	૧
(૨) અમુક અંશે જ રસ છે.	૨
(૩) બહુ ઓછો રસ છે.	૩
(૪) જરાયે રસ નથી.	૪

ઉપરના દાખલામાં વ્યક્તિને " અમૂક અંશે જ રસ " હોવાને લીધે તેણે નંબર '૨' ની આજુબાજુ કુંડાળું કર્યું છે.

(૨) પ્રશ્નાવલીમાં કેટલાંક વિધાનો અંગે માહિતી મેળવવા માટે માત્ર ખાલી જગ્યા જ આપી છે તો તેમાં માંગેલી માહિતી પૂરવા વિનંતી.

(૩) આપને પ્રશ્નાવલીના બધા જ પ્રશ્નોની માહિતી પૂરવા વિનંતી છે. આપ જે કંઈ માહિતી આપશો એ માત્ર સંશોધનને માટે જ છે અને એ સંપૂર્ણ રીતે ખાનગી રાખવામાં આવશે તેની ખાત્રી આપવામાં આવે છે.

૧ મોટે ભાગે હું...

૧	ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં રહ્યો છું.	૧
૨	શહેરી વિસ્તારમાં રહ્યો છું.	૨

૨ ઉંમર (વર્ષ)

૧	૨૫ થી નીચે	૧
૨	૨૫ થી ૩૪	૨
૩	૩૫ થી ૪૪	૩
૪	૪૫ થી ૫૪	૪
૫	૫૫ કે તેની ઉપર	૫

૩ જાતિ

૧	પુરુષ	૧
૨	સ્ત્રી	૨

૪ શૈક્ષણિક લાયકાત

૧	સ્નાતક (તાલીમ વિના)	૧
૨	અનુ-સ્નાતક (,,)	૨
૩	સ્નાતક (તાલીમ સાથે)	૩
૪	અનુ-સ્નાતક (,,)	૪
૫	સ્નાતક (એમ. એડ. સાથે)	૫
૬	અનુસ્નાતક (,,)	૬
૭	અનુસ્નાતક (પી. એચ. ડી. સાથે)	૭
૮	અન્ય લાયકાત	

૫ શિક્ષક તરીકે મેં ૧૯ _______ ના વર્ષમાં શરૂઆત કરી.

૬ શિક્ષક તરીકેનો મારો કુલ અનુભવ _______ વર્ષનો છે.

૭ આ શાળામાં જોડાતાં પહેલાં મેં બીજી _______ (સંખ્યા) શાળાઓમાં કામ કર્યું છે.

૮ શિક્ષણનો વ્યવસાય અપનાવતાં પહેલાં મેં _______ વ્યવસાયમાં _______ વર્ષ સુધી કામ કર્યું હતું.

૯ મેં મારી શૈક્ષણિક તાલીમ ૧૯ _______ ના વર્ષમાં લીધી.

૧૦ " પ્રશ્નપત્રો કાઢવાની સુધારાયેલી પ્રથા " વિષેની સૌ પ્રથમ જાણ મને વર્ષ ૧૯ ના _______ મહિનામાં થઈ.

૧૧ પ્રશ્નપત્રો કાઢવાની સુધારાયેલી પ્રથાનો ઉપયોગ (જો કર્યો હોય તો) મેં સૌ પ્રથમ ૧૯ _______ ના _______ મહિનામાં કર્યો.

૧૨ શિક્ષણ પ્રણાલિકામાં " પ્રશ્નપત્ર સુધારા "ની યોજના કોઈ પણ શાળામાં સુધારો લાવી શકશે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

309

૧૩ હું માનું છું કે "વધુ સારા પ્રશ્નપત્રો કાઢવાની" આ પ્રથાએ મારી શાળાની શિક્ષણ પ્રણાલિકામાં સુધારો કર્યો છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૧૪ હું માનું છું કે "પ્રશ્નપત્રો-સુધારા"ની આ યોજના આપણી શિક્ષણ પ્રણાલિકામાં બિનજરૂરી છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૧૫ મારા મતે તો "પ્રશ્નપત્રો-સુધારા"ની આ યોજના આપણા શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં પ્રવેશતી એક મહાન કમનસીબ બાબત છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૧૬ હું વ્યક્તિગત રીતે માનું છું કે બદલાતી શૈક્ષણિક પ્રણાલિકાને અનુરૂપ હું થઈ શકું છું.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૧૭ જો આપણે શૈક્ષણિક પ્રણાલિકાની સ્થિરતા અને સ્તર (Standard) જાળવી રાખવાં હોય તો જેમ છે તેમજ પરિસ્થિતિ રહેવા દેવી જોઇએ અને તેમાં સુધારા વધારા કરવાની વૃત્તિને રોકવા પ્રયાસ કરવો જોઇએ.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૧૮ છેલ્લાં દશ વર્ષમાં જે ફેરફારો થયા છે, તેનાથી આપણી શાળાઓનાં શિક્ષણમાં ઘણો ઓછો સુધારો થયો છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૧૯ મને લાગે છે કે જો આપણી શાળામાં ફેરફારો થયા ન હોત તો આપણે આથી વધારે સારૂં યા તો એટલું જ સારૂં કામ કરી શકયા હોત.

૧ સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨ કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩ અચોક્કસ	૩
૪ અસંમત	૪
૫ તદ્દન અસંમત	૫

૨૦ સામાન્ય રીતે મને શિક્ષકનો વ્યવસાય પસંદ નથી.

૧ સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨ કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩ અચોક્કસ	૩
૪ અસંમત	૪
૫ તદ્દન અસંમત	૫

૨૧ આ શાળામાં શિક્ષક તરીકેનો વ્યવસાય મને ગમે છે.

૧ સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨ કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩ અચોક્કસ	૩
૪ અસંમત	૪
૫ તદ્દન અસંમત	૫

૨૨ આ શાળાના વાતાવરણથી મને સંતોષ નથી.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૨૩ આ શાળામાં શિક્ષક તરીકે હું સાચેજ રાહત અને સલામતી અનુભવતો નથી.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૨૪ આ શાળામાં મને ઘર જેવું લાગે છે કારણ કે અહીં કોઇ બાબત મને બેચેન કે હતાશ બનાવે એવી નથી.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

313

૨૫ શાળાની જે બાબતો સાથે હું સંકળાયલો છું તેવી બાબતો પ્રત્યેના પોતાના નિર્ણયો, મારા આચાર્ય મને સામાન્ય રીતે સમજાવતા નથી.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૨૬ તેઓ મને સ્પર્શતી બાબતો પણ મારા વિચારો જાણ્યા વિના જ કરી લે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૨૭ તેઓ સાથેની મારી વાતચીત દરમ્યાનમાં હું રાહત અને શાંતી અનુભવું છું.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અંસમત	૫

૨૮ તેઓનું મારા પ્રત્યેનું વલણ મિત્ર જેવું છે. જેથી હું તેમને સહેલાઇથી મળી શકું છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૨૯ મારી સાથેની વાતચીત દરમ્યાન સામાન્ય રીતે તેમનું વલણ ઘણું ઉષ્માભર્યું અને સમજપૂર્વકનું હોય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૦ જ્યારે ઓફિસને લગતી બાબતો ન હોય ત્યારે તેમનું મારી સાથેનું વર્તન ખૂબ સમભાવી હોય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

315

૩૧ તેઓ તેમની કાર્યપદ્ધતિ અમો શિક્ષકોને સમજાવતા નથી.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૨ તેઓ કેટલીક વાર શિક્ષકોના અભિપ્રાય પૂછયા વિના જ નિર્ણયો લેતા હોય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૩ પોતાની સાથે વાતચીત કરતી વખતે શિક્ષક સ્વસ્થતા અને શાંતી અનુભવે એ રીતે વ્યહવાર કરે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૪ તેમનું શિક્ષક સાથેનું વર્તન મિત્રતા ભર્યું હોવાથી શિક્ષકો તેમને સહેલાઇથી મળી શકે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૫ શિક્ષકો સાથેની વાતચીત દરમ્યાન સામાન્ય રીતે તેમનું વર્તન સહૃદયી અને સમજપૂર્વકનું હોય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૬ જ્યારે ઓફિસને લગતી બાબતો નથી હોતી ત્યારે પણ, તેમનું શિક્ષકો સાથેનું વર્તન ખુબ જ ઉષ્માભર્યું હોય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

317

૩૭ બીજા આચાર્યોની સરખામણીમાં મારા આચાર્ય નવી વિચારસરણી તેમજ પ્રણાલિકાઓને અમારી શાળામાં અપનાવવાની બાબતમાં ઘણા આગળ છે.

૧	ઘણા આગળ	૧
૨	થોડા ઘણા આગળ	૨
૩	સાધારણ	૩
૪	થોડા ઘણા પાછળ	૪
૫	ઘણા પાછળ	૫

૩૮ મારા આચાર્ય સાચે જ એક પ્રમાણિક માણસ છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૩૯ મારા આચાર્ય વિવિધ વિષયોનું જ્ઞાન ધરાવનાર વ્યક્તિ છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૪૦ શાળામાં નવા કાર્યક્રમ અપનાવવા બાબત તમારા આચાર્ય તમને કેવી રીતે પ્રોત્સાહન આપે છે ?

૧	હરહંમેશ	૧
૨	મોટા ભાગે	૨
૩	કોઇકવાર	૩
૪	ભાગ્યે જ કોઇકવાર	૪
૫	કદાપીનહીં	૫

૪૧ શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે આવેલાં નવાં સંશોધનો વિષે તમારા આચાર્ય સ્ટાફ મીટિંગમાં ક્યારે ક્યારે ચર્ચા વિચારણા કરે છે ?

૧	હરહંમેશ	૧
૨	મોટા ભાગે	૨
૩	કોઇકવાર	૩
૪	ભાગ્યે જ કોઈકવાર	૪
૫	કદાપી નહીં	૫

૪૨ સામાન્ય રીતે અન્ય આચાર્યોની સરખામણીમાં મારા આચાર્ય એક ઘણી સુશિક્ષિત વ્યક્તિ છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૪૩ સામાન્ય રીતે અન્ય આચાર્યોની સરખામણીમાં મારા આચાર્ય એક નિખાલસ વ્યક્તિ છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૪૪ અન્ય આચાર્યોની સરખામણીમાં મારા આચાર્ય અન્તર્મુખ Introvert વ્યક્તિ છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૪૫ મારા આચાર્ય સ્વભાવે ભારે સત્તાભિમૂખ (authoritative) છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોકકસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

તમે કેટલે અંશે માનો છો કે તમારા આચાર્ય તમારા નીચેના ચાર કથનો સાથે સહમત થશે ? (નં. ૪૬; ૪૭; ૪૮; ૪૯.)

૪૬ "મને લાગે છે કે હું ખૂબ જ સહેલાઈથી ફેરફારોને અનુકૂળ થઇ શકું છું."

૧	તેઓ પૂરેપૂરા સંમત થશે.	૧
૨	તેઓ થોડા ઘણા સંમત થશે.	૨
૩	તેઓ ચોક્કસ નહીં કહી શકે.	૩
૪	તેઓ કંઈક અંશે અસંમત થશે.	૪
૫	તેઓ એકદમ અસંમત થશે.	૫

૪૭ "છેલ્લા દશ વર્ષ પૈકીના સુધારાવધારાએ એ મોટા ભાગે આપણી શાળાઓના શિક્ષણને સુધારી આપવામાં નહિવત્ ફાળો નોંધાવ્યો છે."

૧	તેઓ પૂરેપૂરા સંમત થશે.	૧
૨	તેઓ થોડા ઘણા સંમત થશે.	૨
૩	તેઓ ચોકકસ નહીં કહી શકે.	૩
૪	તેઓ કંઈક અંશે અસંમત થશે.	૪
૫	તેઓ એકદમ અસંમત થશે.	૫

૪૮ "શિક્ષણ પદ્ધતિની સ્થિરતા તેમજ સ્તર જો આપણે જાળવી રાખવાં હોય, તો આપણે તેને છે તેવી ને તેવી જ રહેવા દેવી જોઇએ તથા સુધારા વધારા વિષેના પ્રલોભનોનો વિરોધ કરવો જોઇએ."

૧	તેઓ પૂરેપૂરા સંમત થશે.	૧
૨	તેઓ થોડા ઘણા સંમત થશે.	૨
૩	તેઓ ચોકકસ નહીં કહી શકે.	૩
૪	તેઓ કંઈક અંશે અસંમત થશે.	૪
૫	તેઓ એકદમ અસંમત થશે.	૫

૪૯ "આપણી શાળાઓમાં જો ફેરફારો થયા ન હોત તો હું ખરેખર માનું છું કે આપણે આથી વધુ સારૂં યા તો એટલું જ સારૂં કામ કરી શકયા હોત."

૧	તેઓ પૂરેપૂરા સંમત થશે	૧
૨	તેઓ થોડા ઘણા સંમત થશે.	૨
૩	તેઓ ચોક્કસ નહીં કહી શકે.	૩
૪	તેઓ કંઈક અંશે અસંમત થશે.	૪
૫	તેઓ એકદમ અસંમત થશે.	૫

૫૦ પોતે જેને ઉચિત માને છે, તેવી જ રીતે આચાર્ય અમારી પાસે કાર્ય કરાવે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૫૧ કોઈ પણ ફેરફાર અપનાવવાની બાબતમાં બીજા શિક્ષકોની સરખામણીમાં મારા આચાર્ય મારી સાથે ખાસ કરીને વાતચીત કરે છે.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઈક વાર	૫

૫૨ બીજા શિક્ષકોની સરખામણીમાં શિસ્તના પ્રશ્નો અંગે આચાર્ય મારી સાથે ખાસ કરીને વાતચીત કરે છે.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઈક વાર	૫

૫૩ શાળાની સઘળી બાબતો પરત્વે બીજા શિક્ષકોની સરખામણીમાં આચાર્ય મારી ખાસ કરીને વધારે સલાહ માગે છે.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઇક વાર	૫

૫૪ મારું માનવું છે કે આચાર્ય વધુ સારા પ્રશ્નપત્રો કાઢવાની બાબતને ટેકો આપે છે.

૧	સાચા અંતઃકરણથી	૧
૨	કેટલેક અંશે	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	જરા જેટલો	૪
૫	જરા પણ નહીં	૫

૫૫ મારા આચાર્ય વખતોવખત ચર્ચાસભા રાખે છે જેથી અમોને તેમની સાથે શૈક્ષણિક પ્રશ્નો પરત્વે વાતચીત કરવાની તક મળી રહે છે.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઈક વાર	૫

૫૬ શાળા વધુ સારી બનાવવાનાં પ્રયત્નોમાં અમારા આચાર્ય પોતાના ખ્યાલો અમારી ઉપર લાદતા નથી, બલ્કે અન્ય શિક્ષકોના તે વિષય પરત્વેના વિચારો આવકારે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

શિક્ષણ ક્ષેત્રમાં અપનાવેલ પાંચ નવાં સંશોધનોની એક યાદી આપવામાં આવી છે. તેને ખ્યાલમાં રાખી નીચેના છ પ્રશ્નોના જવાબ આપશો. (નં. ૫૭, ૫૮, ૫૯, ૬૦, ૬૧ અને ૬૨.)

૧ પરીક્ષા પદ્ધતિમાં સુધારણાઓ

૨ કયુમ્યુલેટિવ નોંધપત્રો

૩ વાલી-શિક્ષક મંડળ

૪ વિજ્ઞાન મંડળ

૫ ધંધાકીય માર્ગદર્શન કેન્દ્ર

૫૭ છેલ્લા છ મહિનામાં ઉપરનામાંથી એક પણ બાબત વિષે તમારી શાળામાં તમે કોઈને કહ્યું છે?

૧	હા	૧
૨	ના	૨

324

૫૮ શાળામાંના તમારાં મિત્રમંડળની સરખામણીમાં ઉપરોક્ત બાબતો વિષે તમારો અભિપ્રાયો પૂછાવાની સંભાવના કેટલી ?

૧	વધારે	૧
૨	ઓછી	૨
૩	સરખી	૩

૫૯ ઉપરમાંની કોઈ પણ એક બાબત પરત્વેની છેલ્લી ચર્ચાને નજર સમક્ષ રાખીને કહી શકશો કે (અ) તમારું મંતવ્ય પૂછવામાં આવ્યું હતું કે (બ) તમોએ બીજા કોઇને પૂછ્યું હતું ?

૧	મને પૂછવામાં આવ્યું હતું	૧
૨	મેં બીજાને પૂછ્યું હતું	૨
૩	બંને સરખું	૩

૬૦ ઉપરમાંની કોઈ પણ બાબત પરત્વે જ્યારે તમે અને તમારા સાથીઓ ચર્ચા કરતા હો છો ત્યારે તમે કેવા પ્રકારનો ભાગ ભજવો છો ? (અ) મુખ્યત્વે સાંભળે રાખો છો કે (બ) તમારા વિચારો તેમને ઠસાવવાના પ્રયત્નો કરો છો ?

૧	સાંભળે રાખું છું	૧
૨	બીજાને સમજાવું છું	૨
૩	બંને સરખું	૩

૬૧ કઈ બાબત વારંવાર બનવા પામે છે ? (અ) ઉપરોક્ત વિગતો વિષે તમારા સાથીઓને તમો કહો છો કે (બ) તેઓ આ વિષે તમને કહે છે ?

૧	હું તેઓને કહું છું	૧
૨	તેઓ મને કહે છે	૨
૩	બંને સરખું	૩

૬૨ શું તમને એમ લાગે છે કે ઉપરોક્ત બાબતોમાં તમારા સાથીઓએ તમારી ગણત્રી એક ભરોસાપાત્ર મંતવ્ય ધરાવનાર વ્યક્તિ તરીકે કરી છે ?

૧	હા	૧
૨	ના	૨

૬૩ નિર્ણય માગી લેતી એવી કેટલીક શૈક્ષણિક બાબતો પરત્વેના જેના મંતવ્યો ખાસ કરીને તમોને ખૂબ કિંમતી થઈ પડતાં હોય તેવા તમારી શાળાના ત્રણ શિક્ષકોનાં નામ આપો.

૧ ____________________

૨ ____________________

૩ ____________________

૬૪ મને લાગે છે કે હું ખરેખર આ સંસ્થાનો એક ભાગ છું.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૬૫ જો આટલા જ પગારમાં આજ પ્રકારનું શૈક્ષણિક કાર્ય કરવાની તક મને બીજી શાળામાં મળતી હોય તો હું ત્યાં પણ જવાનો વિચાર કરૂં.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૬૬ આ જિલ્લાની બીજી શાળાઓ કરતાં આ શાળામાં શિક્ષકો એક બીજાની સાથે વધુ સારી રીતે હળી મળીને રહે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૬૭ આ જિલ્લાની અન્ય શાળાઓના શિક્ષકોની સરખામણીમાં આ શાળાના શિક્ષકો એક બીજાને પોતાની જવાબદારીઓ હલ કરવામાં સાચે જ સહાય કરે છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૬૮ શાળામાં ઇતર પ્રવૃત્તિઓ વિષે બીજા શિક્ષકોની સરખામણીમાં હું બીજા શિક્ષકો સાથે——વાતચીત કરું છું.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઇક વાર	૫

૬૯ મને લાગે છે કે "પ્રશ્નપત્ર સુધારાની રીત"ની બાબતમાં મેં મારા શિક્ષક મિત્રો સાથે બીજા શિક્ષકની સરખામણીમાં——ચર્ચા કરી છે.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઇક વાર	૫

૭૦ પ્રશ્નપત્ર સુધારાની રીતના ઉપયોગ વિષે મારો અંગત અભિપ્રાય છે કે વિદ્યાર્થીઓને ફાયદો થશે.

૧	ઘણો બધો	૧
૨	થોડો ઘણો	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	નહીંવત્	૪
૫	બિલકુલ નહિ	૫

૭૧ ' પ્રશ્નપત્ર સુધારાની રીત' નો જ્યારથી અમે અમલ શરૂ કર્યો છે ત્યારથી વિદ્યાર્થીઓનું તેના તરફનું એકંદર વલણ ઉત્સાહી છે.

૧	ઘણું	૧
૨	થોડું ઘણું	૨
૩	સાધારણ	૩
૪	થોડું ઘણું ઓછું	૪
૫	બિલકુલ નહીં	૫

૭૨ હું સમાચારપત્રો વાંચું છું.

૧	નિયમિત	૧
૨	વખતો વખત	૨
૩	કોઇ કોઇક વાર	૩
૪	ક્વચીત્	૪
૫	કદાપી નહીં.	૫

૭૩ હું બિનશૈક્ષણિક મેગેઝીન વાંચું છું.

૧	નિયમિત	૧
૨	વખતો વખત	૨
૩	કોઇ કોઇક વાર	૩
૪	કવચીત્	૪
૫	કદાપી નહીં	૫

૭૪ તમે વાંચતા હો તેવા બિનવ્યવસાયિક સામાયિકોની યાદી કરો.

૧ ____________________

૨ ____________________

૩ ____________________

૪ ____________________

૫ ____________________

૭૫ એક મહિનામાં હું બિનવ્યવસાયિક પુસ્તકો વાંચું છું.

૧	એક	૧
૨	બે	૨
૩	ત્રણ	૩
૪	ચાર	૪
૫	પાંચ કે વધારે (આશરે નંબર આપશો)	૫

૭૬ હું રેડિયો ઉપર સમાચાર તેમજ વાર્તાલાપ સાંભળું છું.

૧	નિયમિત	૧
૨	વખતો વખત	૨
૩	કોઇ કોઇક વાર	૩
૪	કવચીત્	૪
૫	કદાપી નહીં	૫

૭૭ સામાન્ય રીતે એક અઠવાડિયામાં હું શૈક્ષણિક સામાયિકો નિયમિત વાંચું છું.

૧	એક	૧
૨	બે	૨
૩	ત્રણ	૩
૪	ચાર	૪
૫	પાંચ કે વધારે	૫

૭૮ તમે નિયમિત વાંચતા હો તેવા વ્યવસાયિક સામાયિકોની યાદી લખો.

૧ ______________________

૨ ______________________

૩ ______________________

૪ ______________________

૫ ______________________

૭૯ એક કરતાં વધારે જિલ્લાના શિક્ષણકારોને આવરી લેતી હોય તેવી વ્યવસાયિક શૈક્ષણિક પરિષદો, સેમીનારો, સભાઓ વિગેરેમાં બીજા શિક્ષકની સરખામણીમાં મેં——હાજરી આપી છે.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઈક વાર	૫

૮૦ આમ શિક્ષકોની સરખામણીએ હું રેડિયો પરના શૈક્ષણિક પ્રસારણો સાંભળું છું.

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઈક વાર	૫

૮૧ વ્યવસાયિક કારણોસર તમારા રાજ્યના જેટલા જિલ્લાઓની તમે મુલાકાત લીધી હોય તેની સંખ્યા દર્શાવો.

૧	એક	૧
૨	બે	૨
૩	ત્રણ	૩
૪	ચાર	૪
૫	પાંચ કે વધારે (આશરે નંબર લખશો.)	૫

૮૨ વ્યવસાયિક કારણોસર દેશના જેટલાં રાજ્યોની તમે મુલાકાત લીધી હોય તેની સંખ્યા દર્શાવો.

૧	એક	૧
૨	બે	૨
૩	ત્રણ	૩
૪	ચાર	૪
૫	પાંચ કે વધારે (આશરે નંબર લખશો.)	૫

૮૩ શિક્ષણખાતાની કે "એકસટેનશન સેન્ટર"ની મુલાકાતે તમે કેટલી વખત જાવ છો ?

૧	નિયમિત	૧
૨	વખતોવખત	૨
૩	કોઇ કોઇક વાર	૩
૪	કવચીત્	૪
૫	કદાપી નહીં	૫

૮૪ વ્યવસાયિક મંડળો પૈકી તમે જેમાં સભ્ય હો તેની યાદી બનાવો.

૧ ____________________

૨ ____________________

૩ ____________________

૪ ____________________

૫ ____________________

૮૫ સાથીઓ સાથે શિક્ષણખંડમાં બેસીને ગપ્પા મારવા કરતાં હું પુસ્તકાલયમાં બેસવાનું વધારે પસંદ કરું છું.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

333

૮૬ તમારા રાજ્ય સિવાયના બીજા કોઇ રાજ્યોમાં તમે મુસાફરી કરી હોય તો તે રાજ્યોની યાદી આપો.

૧ ____________________

૨ ____________________

૩ ____________________

૪ ____________________

૫ ____________________

૮૭ બીજા શિક્ષકની સરખામણીમાં શાળાને લગતી લગભગ બધી જ બાબતોમાં જે તે વિષયના નિષ્ણાતોની તમે સલાહ લ્યો છો ?

૧	વારંવાર	૧
૨	વધારે	૨
૩	લગભગ તેટલી જ વાર	૩
૪	ઓછી	૪
૫	ભાગ્યે જ કોઈક વાર	૫

૮૮ શિક્ષકો સાથે શૈક્ષણિક પ્રશ્નોની છણાવટ કરવા તમારી શાળામાં જે તે વિષયના નિષ્ણાતો કેટલીક વાર મુલાકાત લે છે કે તેમને આમંત્રણ આપવામાં આવે છે ?

૧	નિયમિત	૧
૨	વખતોવખત	૨
૩	કોઇ કોઈક વાર	૩
૪	કવચીત્	૪
૫	કદાપી નહીં	૫

૮૯ શૈક્ષણિક ચર્ચાસભામાં (Seminar) હું ફક્ત મઝા કરવા માટે જ જાઉં છું. કારણ કે આવા અભ્યાસક્રમો દ્વારા મળતા વિચારો શાળાના વર્તમાન વાતાવરણમાં અમલ કરવા અશક્ય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૯૦ મેં એવી કોલેજ / યુનિવર્સિટીમાં અભ્યાસ કર્યો છે, કે જેના પ્રત્યે દેશના ભિન્ન ભિન્ન પ્રાંતના વિદ્યાર્થીઓ આકર્ષાય છે.

૧	સંપૂર્ણ સંમત	૧
૨	કેટલેક અંશે સંમત	૨
૩	અચોક્કસ	૩
૪	અસંમત	૪
૫	તદ્દન અસંમત	૫

૯૧ છેલ્લાં પાંચ વર્ષમાં જુદા જુદા સમયે એક યા બીજી બિનવ્યવસાયિક સંસ્થાઓમાં તમે સભ્ય હતા તેવી સંસ્થાઓની યાદી કરો.

૧ ____________________

૨ ____________________

૩ ____________________

૪ ____________________

૫ ____________________

૯૨ જ્યારે કોઇ પ્રશ્ન આવી પડે છે, ત્યારે બીજા કોઇની મદદ લીધા વિના હું ખુદ તેને હલ કરવા પ્રયત્ન કરું છું.

૧ સંપૂર્ણ સંમત ૧

૨ કેટલેક અંશે સંમત ૨

૩ અચોક્કસ ૩

૪ અસંમત ૪

૫ તદ્દન અસંમત ૫

૯૩ મારાં ખુદના અનુમાનો તેમજ નિર્ણયો હું જાતે જ કરી લઉં છું.

૧ સંપૂર્ણ સંમત ૧

૨ કેટલેક અંશે સંમત ૨

૩ અચોક્કસ ૩

૪ અસંમત ૪

૫ તદ્દન અસંમત ૫

૯૪ બીજા લોકો શું વિચારશે તેની લેશમાત્ર પરવા કર્યા સિવાય હું પોતે જે વસ્તુઓને સાચી માનું છું તેને પકડી આગળ ધપ્યે રાખું છું.

૧ સંપૂર્ણ સંમત ૧

૨ કેટલેક અંશે સંમત ૨

૩ અચોક્કસ ૩

૪ અસંમત ૪

૫ તદ્દન અસંમત ૫

૯૫ પોતાના વર્ગોમાં નુતન શિક્ષણધારાઓ તેમજ સંશોધનો અજમાવી જોતા હોય તેવા તમારા જીલ્લાંના ત્રણ શિક્ષકોના નામ આપો.

	નામ	નોકરી કરતા હોય તે શાળાનું સરનામું
૧		
૨		
૩		

૯૬ તમારા જિલ્લામાંથી શિક્ષકો તેમજ આચાર્યો પૈકી તમારી શાળાના આચાર્ય તરીકે તમે કોને પસંદ કરશો ? પસંદગીના ક્રમાનુસાર ત્રણ નામો લખો.

	નામ	નોકરી કરતા હોય તે શાળાનું સરનામું
૧		
૨		
૩		

આપનું નામ ______________________

શાળાનું નામ અને સરનામું ______________________

નીચે કેટલાંક વિધાનો આપેલા છે. દરેક વિધાનની સામે ચાર વિકલ્પો આપેલા છે. તમે દરેક વિધાન ધ્યાનપૂર્વક વાંચો અને ચારમાંથી જે વિકલ્પ તમને સૌથી વધારે યોગ્ય લાગે તેની ક્રમસંખ્યાની આજુબાજુ (O) આવું કુંડાળું દોરો. દરેક વિધાનને માટે તમારે એક જ વિકલ્પ નક્કી કરવાનો છે. દરેક પાનાને મથાળે જમણી બાજુએ વિકલ્પો આવેલા છે, દરેક વિધાનની જમણી બાજુએ દરેક વિકલ્પની ક્રમસંખ્યા આપી છે. નીચે એક નમૂનાનો દાખલો આપ્યો છે

શિક્ષકો એકબીજાને તેમનું નામ (અટક સહી) લઇને બોલાવે છે   ૧   ૨   [૩]   ૪

આ ઉદાહરણમાં જવાબ આપનાર ત્રીજા વિકલ્પ સાથે સહમત થાય છે તેથી તેણે ક્રમસંખ્યા "૩" ની આજુબાજુ કુંડાળું કર્યું છે તેજ પ્રમાણે તમારે પણ યોગ્ય જવાબની આજુબાજુ કુંડાળું કરવાનું છે.

૧ ભાગ્યેજ બને છે.
૨ કોઈકવાર બને છે.
૩ ઘણીવાર બને છે.
૪ ખૂબજ વખતોવખત બને છે.

૧	આ શાળાના શિક્ષકોના ગાઢ મિત્રો આ જ શાળામાં કામ કરતા બીજા શિક્ષકો છે.	૧	૨	૩	૪
૨	આ શાળાના શિક્ષકોની રીતભાત કંટાળો ઉપજાવે તેવી છે.	૧	૨	૩	૪
૩	આ શાળાના શિક્ષકો પોતાના સાથીઓને પોતાને ઘેર આવવા આમંત્રણ આપે છે.	૧	૨	૩	૪
૪	અત્રેના શિક્ષક ગણમાં એક લઘુમતી જુથ એવું છે કે હરહંમેશ બહુમતી જુથનો વિરોધ કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૫	વર્ગ પરીક્ષા વિગેરે પરત્વેના હેવાલો તૈયાર કરવા માટે પૂરતો સમય આપવામાં આવે છે.	૧	૨	૩	૪
૬	પોતાના સહાધ્યાપકોની કૌટુંબીક બાબતો વિષે શાળાના બીજા શિક્ષકો જાણતા હોય છે.	૧	૨	૩	૪

૧ ભાગ્યે જ બને છે.
૨ કોઇકવાર બને છે.
૩ ઘણીવાર બને છે.
૪ ખૂબ જ વખતોવખત બને છે.

૭	જૂથથી અળગા બનીને ચાલતા શિક્ષકો ઉપર જૂથ બળ અજમાવાય છે.	૧	૨	૩	૪
૮	'ચાલો કામ પતાવી નાખીએ'ની ભાવના, સ્ટાફ મીટિંગમાં પ્રવર્તે છે.	૧	૨	૩	૪
૯	આ શાળામાં વહીવટી તંત્રનું કામ (Administrative paper work) બોજા રૂપ છે.	૧	૨	૩	૪
૧૦	શિક્ષકો પોતાના અંગત જીવન વિષેની વાતો, પોતાના સાથીઓ સાથે કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૧	આચાર્યની સાચી મહેરબાની પ્રાપ્ત કરવા શિક્ષકો યત્ન કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૨	ઉપયોગી ચીજ વસ્તુઓ, જેવી કે Reference Books, Teaching aids ' વિગેરે ઘણી સહેલાઇથી મળી શકે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૩	માસિક હેવાલો ' પ્રોગ્રેસ કાર્ડસ ' વિગેરે જેવી બાબતોની તૈયારી હદ બહારનું કામ માગી લે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૪	કામકાજના સમય દરમ્યાન શિક્ષકો એકબીજાને મળી આનંદ માણી લે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૫	સ્ટાફ મીટિંગમાં ભાગ લેતા સાથીઓને બાકીના શિક્ષકો દખલ પહોંચાડે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૬	અહીંના મોટા ભાગના શિક્ષકો પોતાના સાથીઓની ભૂલો ચલાવી-સાંભળી લે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૭	આ શાળામાં શિક્ષકોને ઘણી સમિતિઓ ઉપર કામ કરવું પડે છે.	૧	૨	૩	૪

૧ ભાગ્યે જ બને છે.
૨ કોઇકવાર બને છે.
૩ ઘણીવાર બને છે.
૪ ખૂબ જ વખતોવખત બને છે.

૧૮	અવિધિસર મળવામાં શિક્ષકો ખાસ્સી રાહત અનુભવે છે.	૧	૨	૩	૪
૧૯	સ્ટાફ મિટિંગમાં અનેક સભ્યો દ્વારા મુર્ખાઇ ભર્યા પ્રશ્ન પૂછાય છે.	૧	૨	૩	૪
૨૦	રોજબરોજની કાર્યવાહી શિક્ષણ કાર્યમાં દખલ પહોંચાડે છે.	૧	૨	૩	૪
૨૧	પરિણામ યાદીઓ, પ્રોજેકટ-રિપોર્ટસ્ અને તેવી જ બીજી આવશ્યક ચીજો શિક્ષકો પોતે જાતે જ તૈયાર કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૨૨	શિક્ષકો સ્ટાફ મીટિંગમાં આડી અવળી ઢંગધડા વગરની વાતો કરતા હોય છે.	૧	૨	૩	૪
૨૩	અહીંના શિક્ષકોમાં School Spirit ઘણો છે.	૧	૨	૩	૪
૨૪	શિક્ષકોનું કામ બની જતું હોય તો આચાર્ય પોતાની રીત બહાર જઇને ય સહાય કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૨૫	આચાર્ય શિક્ષકોને તેઓના અંગત પ્રશ્નો હલ કરવામાં સહાય કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૨૬	શાળા છૂટયા બાદ પણ શિક્ષકો રાજીખુશીથી શાળામાં હાજર રહે છે.	૧	૨	૩	૪
૨૭	શિક્ષકો પોતાનું કામ આનંદ અને જુસ્સાભેર પુરૂં કરે છે	૧	૨	૩	૪
૨૮	શાળાના આચાર્ય પોતે સતત કામ કરી એક ઉમદા દાખલો બેસાડે છે.	૧	૨	૩	૪
૨૯	શિક્ષકો પોતાનો વિશ્રાંતી સમય એક બીજાને મળ્યા સિવાય જ વ્યતિત કરે છે.	૧	૨	૩	૪

૧ ભાગ્યે જ બને છે.
૨ કોઈકવાર બને છે.
૩ ઘણીવાર બને છે.
૪ ખૂબ જ વખતોવખત બને છે.

૩૦	શિક્ષકોની નીતિભાવના બહુ ઉચ્ચ છે.	૧	૨	૩	૪
૩૧	શિક્ષકોનું કામ સુધારવા માટે આચાર્ય રચનાત્મક ટીકાઓ કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૨	શિક્ષકોનું કામ પુરૂં કરવામાં મદદરૂપ થવા આચાર્ય પોતે પણ શાળા છૂટયા બાદ હાજર રહે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૩	શિક્ષકો પોતપોતાની પસંદગીનાં નાનાં જુથોમાં ભેગા મળે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૪	આચાર્ય શિક્ષકો સાથે દરરોજ સંપર્ક સાધે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૫	શાળા સંમેલન વેળાનું આચાર્યનું વક્તવ્ય ખૂબ જ યોજનાબદ્ધ હોય છે.	૧	૨	૩	૪
૩૬	આચાર્ય શિક્ષકોને તેઓના નહિ જેવા ભેદભાવો હલ કરવા વિષે સહાય કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૭	શિક્ષકોના કામકાજની યોજનાઓ આચાર્ય પોતે ઘડે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૮	આચાર્ય શિક્ષકોની ભૂલો સુધારે છે.	૧	૨	૩	૪
૩૯	સ્ટાફ મિટિંગમાં મોટે ભાગે આચાર્ય જ બોલે છે.	૧	૨	૩	૪
૪૦	શિક્ષકગણ વિષે પોતાને ટીકાઓ શાથી કરવી પડી, તેનાં કારણો આચાર્ય સમજાવે છે.	૧	૨	૩	૪
૪૧	શિક્ષકોને કામ કરવામાં વધારે સારી સવલતો મળી રહે તે માટે આચાર્ય કોશિષ કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૪૨	આચાર્યએ ઘડેલા નિયમો કદી પડકારાયા નથી.	૧	૨	૩	૪

341

૧ ભાગ્યે જ બને છે.
૨ કોઈકવાર બને છે.
૩ ઘણીવાર બને છે.
૪ ખૂબ જ વખતોવખત બને છે.

૪૩	શિક્ષકોની અંગત સુખાકારી માટે આચાર્ય તકેદારી રાખે છે.	૧	૨	૩	૪
૪૪	જરૂરી બધી જ કારકૂની મદદ, દરેક શિક્ષકને ઉપલબ્ધ છે.	૧	૨	૩	૪
૪૫	સ્ટાફ મિટીંગનું સંચાલન પણ આચાર્ય વ્યવસાયી ઢબે જ કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૪૬	શિક્ષકો આવી પહોંચે તે પહેલાં જ આચાર્ય શાળામાં આવી જાય છે.	૧	૨	૩	૪
૪૭	વ્યવસ્થાપક મંડળ તેમજ જિલ્લા નિરીક્ષક માટેના હેવાલો તૈયાર કરવા આચાર્ય તથા શિક્ષકો ભેગા મળીને કામ કરે છે.	૧	૨	૩	૪
૪૮	'એજન્ડા'ને ચુસ્તપણે વળગી રહીને જ સ્ટાફ મીટીંગનું સંચાલન કરાય છે.	૧	૨	૩	૪
૪૯	સ્ટાફ મિટિંગોમાં મુખ્યત્વે આચાર્ય જ બોલે છે, તેમજ હેવાલો રજુ કરતા હોય છે.	૧	૨	૩	૪
૫૦	પોતે કરેલા નવા શૈક્ષણિક વિચારો આચાર્ય શિક્ષકોને કહે છે.	૧	૨	૩	૪
૫૧	આ શાળાના શિક્ષકો "શાળા છોડી ચાલી જવા"ની વાતો કરતા જણાય છે.	૧	૨	૩	૪
૫૨	શિક્ષકોની આગવી શક્તિઓ પ્રત્યે આચાર્ય ધ્યાન રાખે છે.	૧	૨	૩	૪
૫૩	આચાર્યને સમજવાનું, શિક્ષકોને સરળ લાગે છે.	૧	૨	૩	૪
૫૪	શિક્ષકો પોતાની પૂર્ણ શક્તિથી કામ કરે છે એ જોવા આચાર્ય ખૂબ આતુર રહે છે.	૧	૨	૩	૪

૫૫ શિક્ષકોને તેમના પ્રશ્નો ઉકેલવામાં આચાર્ય વ્યક્તિગત મદદ કરે છે.

સૂચના : શિક્ષણના વ્યવસાય અંગે નીચે આપેલાં વાકયો વાંચો અને તમે જેની સાથે સંમત હોય, તેવાં ફક્ત **ત્રણ જ** વાકયો પસંદ કરી તેની સામે ' √ ' કરો. વાકયોની પસંદગી પ્રમાણિકપણે કરશો એવી વિનંતિ છે.

૧ આ વ્યવસાય માણસને પોતાની જાતને સારી રીતે સમજવામાં મદદ કરે છે.

૨ આ વ્યવસાય માણસને પોતાના જ્ઞાનની અદ્યતનતા જાળવી રાખવામાં મદદ કરે છે.

૩ વ્યક્તિગત ખિલવણી માટેની એકપણ તક, આ વ્યવસાય પૂરી પાડતો નથી.

૪ નવી બાબતો શીખવાની તેમજ વિકસાવવાની તકો આ વ્યવસાયમાંથી સાંપડી રહે છે.

૫ આ વ્યવસાયમાં ફાયદા કરતાં ગેરફાયદા જ વધારે છે.

૬ ફક્ત આળસુ લોકો જ આ વ્યવસાયને પસંદ કરે છે.

૭ આ વ્યવસાય માણસની જન્મજાત પ્રેરણાઓને સંતોષે છે.

૮ આ વ્યવસાયમાં મને બહુ જ ઓછો રસ છે.

૯ આ વ્યવસાય એક સામાન્ય વ્યવસાય છે.

૧૦ માણસની જન્મજાત, રચનાત્મક પ્રેરણાને સંતોષનારો આ એક વ્યવસાય છે.

૧૧ આ એક મઝાનો રસપ્રદ વ્યવસાય છે.

૧૨ આ વ્યવસાયમાં હ્રદય તેમજ મન બંને એકસામટા વિકાસ પામે છે.

૧૩ સાંખી લઇ શકાય એવો આ એક વ્યવસાય છે.

૧૪ આ વ્યવસાયમાં માણસની મહેનતની કદર થતી નથી.

૧૫ અતિ નમ્ર ધંધાઓ પૈકી ગમે તે કોઇ એક ધંધા સાથે
હું મારા ધંધાની બદલી કરવા તૈયાર છું.

૧૬ માત્ર મૂર્ખ માણસ જ આ વ્યવસાયમાં જોડાવાનું પસંદ કરશે.

૧૭ હું આ વ્યવસાયને ધિક્કારૂં છું.

૧૮ આ વ્યવસાય પુરતા બદલાની આશા સિવાયની સેવા છે.

૧૯ દરેક સમજુ વ્યક્તિએ આ વ્યવસાય પસંદ કરવો જોઇએ.

૨૦ અન્ય વ્યવસાયોની સરખામણીમાં આ વ્યવસાય એક પવિત્ર
વ્યવસાય છે.

૨૧ આ વ્યવસાયના લાભો તેમજ બીજી અન્ય બાબતોની મને
જરાય પરવા નથી.

૨૨ આ વ્યવસાય ઉચ્ચ વ્યવસાયોમાંનો એક છે.

નીચે કેટલાંક કથનો આપેલાં છે. દરેક કથનની સામે “ હા ” – “ ના ” લખેલું છે. તમે કથન સાથે સહમત થતા હો તો “ હા ”ની આસપાસ કુંડાળું દોરો અને તમે સહમત ન થતા હો તો “ ના ”ની આસપાસ કુંડાળું દોરો.

૧ મંદિરો સમાજમાં બોજારૂપ છે. હા ના

૨ જ્ઞાતિપ્રથા સમાજને આવશ્યક છે. હા ના

૩ મૂડીવાદનો નાશ કરવો જોઇએ. હા ના

૪ મૃત્યુદંડની ધાકથી ગુનાઓ થતા અટકે છે. હા ના

૫ ધર્મસંસ્થાઓ મને કોઈ રીતે ઉપયોગી નીવડતી નથી. હા ના

૬ જ્ઞાતિપ્રથાના ઘણા ફાયદા છે. હા ના

૭ મા-બાપની આજ્ઞાનું પાલન કોઇપણ જાતની દલીલ કર્યા સિવાય જ કરવું જોઇએ. હા ના

૮ ખૂનીઓને કોઈપણ જાતનો કેસ ચલાવ્યા સિવાય જ ફાંસીએ લટકાવી દેવા જોઇએ. હા ના

૯ સ્ત્રીઓને મતાધિકાર ન હોવો જોઇએ. હા ના

૧૦ ધર્મનું વ્યવસ્થિત શાસન એ વિજ્ઞાનનો દુશ્મન છે. હા ના

૧૧ ખાનગી માલિકીપણાનો નાશ થવો જોઇએ. હા ના

૧૨ આપણાં દેવાલયો દંભીઓથી ભરપૂર છે. હા ના

૧૩ જ્ઞાતિપ્રથાએ આપણા ઘણા ઉચ્ચ સંસ્કારોને જાળવી રાખ્યા છે, નહિ તો તેમનો નાશ થયો હોત. હા ના

૧૪ બાળકોની રમતગમત, કેળવણી અને લગ્ન જેવી બાબતોનો નિર્ણય માબાપે જ કરવો જોઇએ. હા ના

૧૫ લગ્ન પહેલાં છોકરા છોકરીઓએ જાતિય બાબતોની ચર્ચા ન કરવી જોઇએ. હા ના

૧૬ મૂડીવાદીઓ પ્રજાને શોષે છે. હા ના

૧૭ આપણા મંદિરો બંધ કરી દેવાં જોઇએ અને પૂજારીઓને કોઇ ઉપયોગી કામે લગાડી દેવા જોઇએ. હા ના

૧૮	જ્ઞાતિપ્રથાએ સમાજમાં ઘણી વિસંગતતાઓ ઉભી કરી છે.	હા	ના
૧૯	નીતિમત્તા જાળવવામાં ધર્મ મદદ કરે છે.	હા	ના
૨૦	બાળકોએ કેવાં ચલચિત્રો જોવાં જોઇએ તે તેમનાં માબાપોએ જ નક્કી કરવું જોઇએ.	હા	ના
૨૧	આપણાં મંદિરો મનને શાંતી આપનારી સંસ્થાઓ છે.	હા	ના
૨૨	જ્ઞાતિપ્રથા આપણા દેશની એકતા અને સમાજના સંગઠનના માર્ગમાં હમેશાં આડખીલી રૂપે રહી છે.	હા,	ના
૨૩	જીવનસાથીની પસંદગીનો પ્રશ્ન એ મુખ્યત્વે પરણનારની મુનસફીનો છે.	હા	ના
૨૪	માંસાહારી ખોરાક લેવો તે આપણા ધર્મની વિરૂદ્ધ છે.	હા	ના
૨૫	ધર્મના પતનથી આપણું નૈતિક ધોરણ નીચું ગયું છે.	હા	ના
૨૬	જ્ઞાતિપ્રથા નાબૂદ થવી જોઇએ.	હા	ના
૨૭	વડીલોએ પોતાના છોકરા છોકરીઓની જીવનસાથીની પસંદગીની બાબતોમાં માથું મારવાનું બંધ કરી દેવું જોઇએ.	હા	ના
૨૮	અમેરિકનો પોતાની મૂડીવાદી સમાજ રચનાને લીધે જ આર્થિક રીતે સદ્ધર થયા છે.	હા	ના
૨૯	આંતરજ્ઞાતિય લગ્નોને પ્રોત્સાહન મળવું જોઇએ.	હા	ના
૩૦	જ્ઞાતિપ્રથા આપણા સમાજને ખરેખર કલંકરૂપ છે.	હા	ના
૩૧	મોટા ઉદ્યોગો ઉપરની ખાનગી વ્યક્તિઓના અંકુશને બદલે ધીમે ધીમે રાષ્ટ્રીય અંકુશ મૂકવો જોઇએ.	હા	ના
૩૨	કેવળ પોતાની મૂડીવાદી રાજનીતિને લીધે જ ભારત પ્રગતિ કરે છે.	હા	ના
૩૩	સંતતિ નિયમન અને પ્રજનન શક્તિઓનો નાશ કરવાની પ્રથા આપણા ધર્મની વિરૂદ્ધ છે.	હા	ના

SOCIO-ECONOMIC STATUS SCALE

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ બને તેટલી કાળજીપૂર્વક અને સાચા આપો.

તમારો અભ્યાસ

૧ શાળા કે કોલેજની પાસ કરેલી પરીક્ષાઓ. — જો આપી શકો તો પાસ કર્યાનું વર્ષ

______________________ ______________

______________________ ______________

______________________ ______________

______________________ ______________

૨ ટેકનીકલ કે ધંધાકીય, પાસ કરેલી પરીક્ષાઓ. — જો આપી શકો તો પાસ કર્યાનું વર્ષ.

______________________ ______________

______________________ ______________

______________________ ______________

______________________ ______________

તમારો વ્યવસાય

૧ (અ) તમે કઇ સંસ્થામાં કામ કરો છો? ______________________

____

(બ) સંસ્થાનું સંચાલન કોણ કરે છે? ______________________

____

347

૨ (અ) સંસ્થા ખાતેની તમારી નિયત સ્થિતિ (પદવી) શી છે ?

(બ) તમારા કામનો પ્રકાર ?

૩ (અ) સીધા જ ઉપરી હોય, એવા કેટલા માણસો તમારી ઉપર છે ?

(બ) તમારા હાથ નીચે કેટલા માણસો કામ કરે છે ?

તમારી આવક

૧ તમારી માસિક આવક ?

૨ ભાડાં-ભથ્થાં કે બોનસ તમને મળે છે ?

અ

બ

ક

ડ

૩ આવકના બીજા કોઈ સાધનો ?

	સાધન	માસિક આવક
અ		
બ		
ક		